

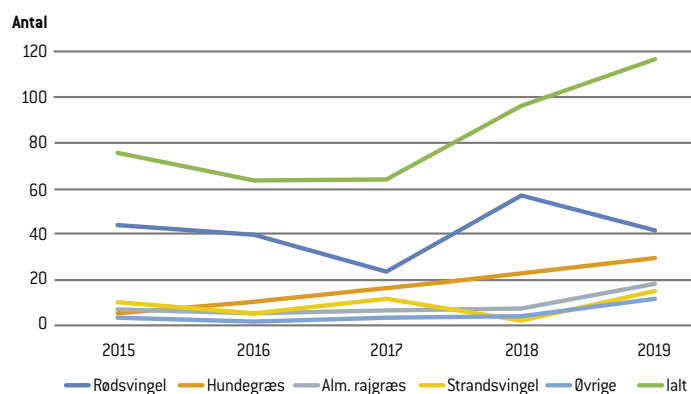
Erling Christoffersen
Avlschef
Vestdanmark

Stop udbredelsen af agerrævehale nu

Agerrævehale er den absolut værste græsukrudsart i sædskiftet generelt, og den er særlig uønsket i vores frømarker. Arten har i mange år været et problem specielt på Langeland, og den er nu i gang med at blive spredt til andre landsdele. Vi har analyseret omfanget af agerrævehale i græsfrø gennem en årrække

Agerrævehale er meget konkurrencedygtig og meget hurtig og villig til at producere frø. Den er vinter-enårig og trives derfor bedst i vintersæd, hvor den spirer frem sammen med vintersæden, og smider en masse frø i det følgende år.

Figur 1 viser antallet af delpartier, som vi har fundet agerrævehale i gennem de sidste fem år. Den grønne kurve viser, at antallet af partier med agerrævehale er fordoblet de to seneste år, og det er en bekymrende udvikling, som vi skal tage alvorlig.

Figur 1. Antal delpartier med indhold af agerrævehale.
Kilde: DLF ProduktionsDATA 2015-19

Tabel 1 viser for høst 2019, hvor mange partier vi har fundet med agerrævehale, antal forurenede partier i pct. af det totale antal partier, og indhold af agerrævehale i de forurenede partier. Forekomsten er størst i rødsvingel og hundegræs. Det hænger sammen med, at de to arter er de vigtigste på Langeland, hvor agerrævehaleproblemet er mest udbredt.

Tabel 1. Frøarter med fund af agerrævehale i delpartier høst 2019.
Kilde: DLF ProduktionsDATA

Art	Antal delpartier	Pct. af total	Pct. indhold*
Rødsvingel	42	3.2	0.22
Hundegræs	30	11.5	0.11
Alm. rajgræs	18	0.6	0.13
Strandsvingel	15	3.1	0.06
Engrapgræs	11	1.5	0.17
Bakkesvingel	1	1.8	0.08
I alt	117	1.9	0.14

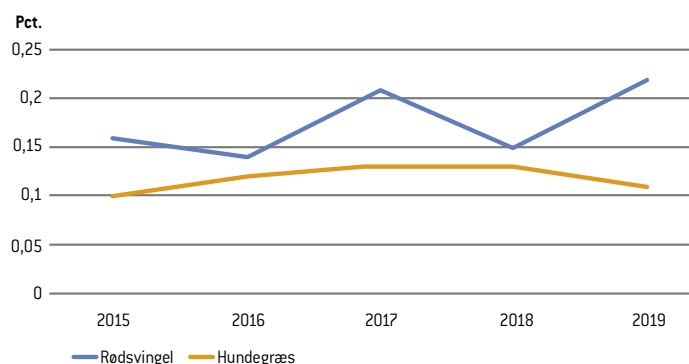
*) Gennemsnitligt indhold af agerrævehale i de inficerede delpartier

Det er heldigvis som oftest et lille indhold vi finder i analysen, men ét enkelt frø er ét for meget.

Figur 2 viser det gennemsnitlige indhold af agerrævehale i 2015-19 i de delpartier af rødsvingel og hundegræs, hvor vi har fundet agerrævehale. Det er således et gennemsnit på de inficerede partier, og ikke på hele avlen. Et niveau på 0,11 pct. i hundegræs og 0,22 pct. i rødsvingel svarer til nogle ganske få frø i analyseprøven på 2.500 frø.

Certificeringsgrænsen for indhold af agerrævehale er 0,3 pct. Grænsen er lavere for agerrævehale end for øvrige ukrudsarter (1,0 pct.). Det skyldes, at man ser mere alvorligt på denne art, så derfor er grænsen for indhold særlig lav.

Et frøparti med et indhold af agerrævehale på over 0,3 pct. er ucertificeret og kan ikke sælges. Hvis vi taler om herbicidresistente frø, er det endnu vigtigere for os, at vores salgsvare er helt fri for frø af agerrævehale, da vi ellers risikerer at sprede resistensen til områder, hvor den ikke findes i forvejen. Mange kunder og flere af vores eksportlande forlanger analyser, der dokumenterer, at frøvaren er helt fri for agerrævehale.

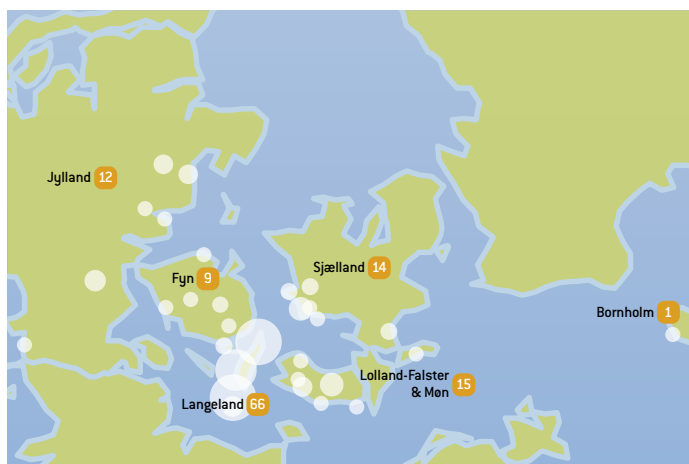
Figur 2. Gennemsnitligt procentvis indhold i de delpartier af rødsvingel og hundegræs, hvor der er fundet agerrævehale.
Kilde: DLF ProduktionsDATA 2015-19

Hvor i Danmark har vi problemet?

Figur 3 viser udbredelsen af agerrævehale i 2019. Af de 117 delpartier, hvor vi i 2019 fandt agerrævehale, kom de 66 fra Langeland, hvilket svarer til 56 pct. Frøarealet på Langeland udgør omkring tre procent af DLFs totale danske frøareal, så derfor er det tydeligt, hvor problemet er størst.

Muligheder til rådighed hvis du har agerrævehale

Rødsvingel og hundegræs bør altid lægges ud i vintersæd og altid efter pløjning. Sørg for at have fokus på at få bekæmpet græsukrudt, hvor det er muligt i sædskiftet, og udnyt muligheden for at anvende Kerb i vinterraps.

Figur 3. Kortet viser de lokaliteter, hvor de 117 delpartier med agerrævehale høst 2019 stammer fra. Cirklernes størrelse illustrerer antallet af forurenede delpartier. Eksempelvis repræsenterer cirklen på Bornholm ét forurenede frøparti. Tallene beskriver antallet af forurenede partier pr. landsdel.

Kilde: DLF ProduktionsDATA

I udlægsmarken med rødsvingel kan vårbyg behandles med Primera Super/Foxtrot på nyfremspirede planter af agerrævehale. Om efteråret kan rødsvinglen behandles med fuld dosis Focus Ultra fulgt af en opfølgende behandling med fuld dosis Agil om foråret. Den omvendte rækkefølge kan også praktiseres, men det er vigtigt at behandlingen sker, mens agerrævehaleplanterne er små. Er der kun begyndende tegn på herbicidresistens, kan dette måske løse problemet. I hundegræs har vi kun Primera Super/Foxtrot-løsningen til rådighed i vårbyg med udlæg, og midlerne kan anvendes i frøafgrøden om efteråret med 0,4 l pr. ha, så her er det endnu vigtigere, at markerne er rene.

Herbicidresistens optræder især på Langeland, men den er også fundet i andre egne af landet. Resistensen er først for alvor blevet udbredt i løbet af de sidste 5-10 år. Hvor vi tidligere kunne bekæmpe rævehalen både i rødsvingel og hundegræs, er det flere steder nu blevet umuligt. Hvis agerrævehale får resistens over for Agil, har Primera Super, Foxtrot og Focus Ultra heller ingen effekt, da midlerne har ens virkningsmekanisme. I de fleste tilfælde har agerrævehale metabolisk resistens, hvor bekæmpelseseffekten forbedres med en øget dosering, især når man behandler på små planter. I andre tilfælde er der såkaldt target site resistens, hvor planten er resistent uanset doseringen. I værste fald kan man blive tvunget til at opgive dyrkning både af rødsvingel og hundegræs, og vi må se i øjnene, at nogle arealer ikke egner sig til frøavl de kommende år.

Undgå spredning med maskiner

Det er ekstremt vigtigt at undgå at få spredt agerrævehale til rene marker via halmpressere og mejetærskere. Vi ser hvert år tilfælde, hvor der pludselig er agerrævehale på en ellers ren ejendom. Her er forureningen næsten altid sket med maskiner. Hvis man opdager agerrævehale i en plet i sin frømark, er der kun én ting at gøre; slå pletten af inden agerrævehale sætter spiredygtige frø. Efterfølgende behandles pletten med Round-up. Sørg for også at luge det omkringliggende areal, da der som regel vil være enkelte planter, der skrider senere.

Hvis det er i alm. rajgræs, at man opdager en forurenede plet, kan den i teorien behandles med Primera Super/Foxtrot, men det er ikke en fuldstændig bekæmpelse, så derfor er metoden ikke anbefalelsesværdig. Vær i stedet konsekvent og få slået den forurenede plet af.

Frarensningsmuligheder

Frø af rødsvingel og hundegræs har en anden størrelse end agerrævehale. Vi kan derfor gøre en del på rensemaskinerne, men kapaciteten på maskinerne sættes voldsomt ned, og vi kan heller ikke rense frøet helt rent. Der vil altid være nogle små agerrævehalefrø, der slipper forbi rensesoldene, som vi ikke fanger. For avleren betyder det et ekstra stort rensesvind, når vi skal omrense for agerrævehale. I alm. rajgræs og strandsvingel kan vi ikke rense os fra problemet, da frøene har samme størrelse og form som agerrævehale. I engrapgræs kan vi normalt rense de fleste agerrævehalefrøene fra, men de forekommer dog stadig af og til i analysen. Forbuddet mod Reglone vil øge problemerne i denne art.

Billede af frøarter, to af hver. Øverst til venstre rødsvingel, i midten alm. rajgræs og til højre strandsvingel. Nederst til venstre hundegræs og til højre agerrævehale. Foto: DLF Frølaboratorie Randers

”Vi må se i øjnene,
at nogle arealer ikke egner sig
til frøavl de kommende år”

Tag det alvorligt

Problemet med agerrævehale er størst på Langeland og Lolland og mindre udbredt i Jylland, på Fyn, Sjælland og Bornholm. Hvis frøavlere behandler agerrævehale, som man behandler flyvehavre, vil vi kunne kontrollere problemet i de områder, hvor forureningen er mindst.

På Langeland skal der tages mere målrettet fat. Her skal der ske en omlægning af sædskiftet med større andel af vårsæd, mere pløjning og flere afgrøder, hvor agerrævehale kan bekæmpes med andre midler end de gængse. Nedenfor er en række virkemidler listet op.

- Majs, hestebønner, ærter, spinat og raps giver mulighed for anvendelse af andre herbicidløsninger
- Lad frø af agerrævehale blive liggende på overfladen om efteråret, så de kan rådne eller spire, og behandl efterfølgende med Round-up
- Lav falsk såbed, hvor agerrævehale får tid til at spire frem, og bekæmp den med Round-up inden såning
- Sen såning af vinterhvede kombineret med en større udsædsmængde hæmmer agerrævehale
- Høst problemmarker til sidst, så frø ikke spredes yderligere, og snit halmen
- Bekæmp græsukrudt i hvede med fuld dosis af græsmidler, som eksempelvis Boxer, DFF, Broadway og Atlantis. Det er meget dyrt, men nødvendigt. ■